

Afskrift.

FORSVARSMINISTEREN.

Journal Nr. 131/1940.

Marineministeriet, Juli 1940.

Viceadmiral H. Rechnitzer har udarbejdet en Redegørelse vedrørende sit Forhold til og sine Forhandlinger med den tyske Værnemagt i Tiden mellem Besættelsen og Viceadmiralens Afgang.

Denne Redegørelse, som jeg har forelagt Chefen for Marinestaben, Kontreadmiral Hammerich og Stabens Souschef, Kommandørkaptajn Vedel, og til hvilken de nævnte intet har haft at bemærke, vil tjene til at frembringe Klarhed vedrørende Forholdene omkring Viceadmiralens Afgang, angaaende hvilke forskelligartede urigtige og for Viceadmiralens Omdømme skadelige Rygter verserer.

Den afgaaede Viceadmirals Forhold og Standpunkt vil yderligere belyses af et af ham under 20. April d.A. til Storadmiral Raeder afsendt Brev og Storadmiralens Svarskrivelse af 7. Maj s.A. samt af et Brev af 14. s.M. fra Viceadmiral Lewis, og da jeg maa mene, at Ret og Billighed kræver, at flest muligt af de i denne Sag interesserede faar Kendskab til de omhandlede Forholds rette Sammenhæng, hvilket ogsaa Viceadmiral Rechnitzer har udtalt Ønsket om, vedlægger jeg de nævnte Aktstykker i Afskrift.

Alsing Andersen.

Afskrift.

Viceadmiral H. Rechnitzer.

København, i Juni 1940.

Angaaende Forholdet til og Forhandlingerne med den tyske Værnemagt i Tiden den 10. April til 10. Maj 1940.

Den 10/4 og 11/4 havde jeg i Marineministeriet Besøg af henholdsvis den tyske Marineattaché Kapitän zur See Henning og den højstkommanderende Søofficer Viceadmiral Mewis, der begge gav Udtryk for deres Beklagelse over, at Englands aggressive Holdning overfor Norge og Danmark havde gjort Besættelsen uomgængelig nødvendig for Tyskland. De fremhævede, at de havde ganske bestemte Paalæg fra Marineoverkommandoen om, at der skulde gøres alt, for at Samarbejdet med den danske Marine kunde foregaa saa gnidningsløst som muligt, og at ethvert Ønske eller Henstilling fra min Side skulde følges, saa vidt det overhovedet var gør ligt. Efter at jeg i store Træk havde nævnt og gjort Rede for den danske Marines Forhold overfor den tyske Marine gennem Aarene efter Verdenskrigens Afslutning, saaledes som jeg nærmere har skildret i min særlige Redegørelse til Forsvarsministeren, udtalte jeg overfor dem begge, at jeg ved Besættelsen havde set mit hele Arbejde for min Indstilling overfor Tyskland sønderlemmet, og at jeg herefter mest af alt ønskede at træde tilbage fra min Stilling som Chef for Søværnskommandoen. Dette erklærede de vilde vække megen Beklagelse, allerede paa Grund af det Standpunkt, jeg gennem mange Aar havde indtaget overfor den tyske Marine. - I min videre Samtale med Viceadmiral Mewis kom jeg ind paa de Vanskeligheder af forskellig Art, der vilde opstaa for Søværnets Personel, ved Oplægning af Søværnets Skibe og jeg spurgte, om der var Mulighed for, at vi paa en eller anden Maade kunde faa

Lejlighed til at fortsætte vor Skoleuddannelse paa Søen, i hvilken Forbindelse jeg pegede paa Issefjorden som et af de mere indelukkede Farvande, hvor en saadan Uddannelse formentlig kunde foregaa paa en efter Omstændighederne hensigtsmæssig Maade. - Viceadmiral Mewis var meget forstaaende overfor denne Tanke, og mente, at Sagen sikkert lod sig ordne paa en for den danske Marine fuldt ud tilfredsstillende Maade. - Jeg bemærker, at jeg navnlig i Dagene umiddelbart efter Besættelsen nærede en ikke ringe Ængstelse for at faa nærlig hele det faste Mandskab til Hovedstaden, hvor det paa det daværende Tidspunkt maatte kunde forventes, at tyske Troppestykker i stort Antal vilde være anbragt. Eventuelle Sammenstød vilde naturligt kunne hidføre Konsekvenser af stor Rækkevidde for vort Land. Endvidere havde jeg Opmærksomheden henvendt paa, at Forholdene i særlig Grad kunde blive vanskelige paa Holmen, hvis denne blev besat af den tyske Værnemagt, eller Dele af denne fik sin daglige Gang derude. -

Det var da ogsaa med Henblik herpaa, at jeg ansaa det for rettest, at forskellige Dele af Kystflaaden oplagdes i Provinshavnene, hvorved i hvert Fald en Del af Personellet vilde finde Beskæftigelse, samtidig med at man undgik at have Skibsmateriellet i sin Helhed stationeret ved Holmen, der kunde være udsat for Bombarde-ment. -

Ved de saa at sige daglige Forhandlinger, der med Kommandørkaptajn Vedel som Forbindelsesoffiør, har været ført med de herværende tyske Marinemyndigheder, har der været mange og forskellige Problemer at tage Stilling til, saaledes bl. a. Minespærringernes eventuelle Forbliven og Betjening, Mineafsøgning og Minerydning og Sikring af dansk indenrigs Skibsfart mod Minefare. Der gjorde sig her, som naturligt er, fra vor Side, modstridende Interesser gældende, idet vi paa den ene Side for enhver Pris maatte søge at undgaa at komme ind i Forhold, der kunde faa Karakter af militært Samarbejde med Tyskland, medens man paa den anden Side maatte nære et stærkt Ønske om, at Søværnets Personel i hvert Fald i nogen Grad kunde faa Virksomhed paa Søen, samtidig med at man maatte mene, at

Søværnet for sit Vedkommende burde yde sit Bidrag til den danske indenrigske Skibsfarts Betyggelse mod Minefare. -

Det vil formentlig umiddelbart kunne indses, at disse i sig selv vanskelige og intrikate Spørgsmaal maatte give Anledning til indgaaende Drøftelser og Overvejelser til Belysning af, hvad der i givet Fald tjente Søværnets og Landets Interesser bedst. -

Selv om Kommandørkaptajn Vedels Forhandlinger med de tyske Marinemyndigheder, efter alt hvad jeg ved, er forløbet paa en i enhver Henseende konciliant og venskabelig Maade, er det dog mit Indtryk, at man fra tysk Side ikke har haft helt let ved at forstaa de Betæneligheder, der fra vor Side til Stadighed har været mod enhver Virksomhed paa Søen, der kunde have Karakter af militært Samarbejde.

Da Flaadekommandoen i Kiel havde givet Viceadmiral Mewis visse Forholdsordrer om fortsat Udlægning og Betjening fra dansk Side af Minespærringerne i Bælterne m.m., anmodede Viceadmiralen om en Samtale med mig, der fandt Sted den 7. Maj, og hvorunder tillige Kapitän zur See Henning samt Kontreadmiral Hammerich og Kommandørkaptajn Vedel var nærværende. - Til de fremsatte tyske Ønsker svarede jeg, at jeg bestemt vilde fraraade, at man fra dansk Side fik noget med Spærringerne at gøre, saavel vedrørende Udlægning efter Optagning for Reparation og Eftersyn som den fremtidige Betjening. Skulde man fra dansk Side have med denne Sag at gøre, vilde det ikke kunne undgaas, at det i Realiteten kom til at forme sig som et Samarbejde, og jeg maatte - alle Forhold tagne i Betragtning - anse det for rigtigst, at man holdt paa de rene Linier. - Endelig er der ogsaa Hensynet til Personellets Mentalitet, bemærkede jeg. - Kapitän Henning nedskrev et Resumé af Forhandlingen, som oplæstes og godkendtes, og som derefter skulde forelægges Marineoverkommandoen i Berlin. - Angaaende Minestrygning blev det fra vor Side fremhævet, at man indtil videre afholdt Prøver og Forsøg med den nye Minestrygertype, samt at de smaa Minestrygere var daarligt egnede til Formaalet, og allerede af den Grund ikke kunde komme i Betragtning. Kommandørkaptajn Vedel nævnte, at det var hans Hensigt efter

Samtalen at tage ud paa Holmen med Repræsentanter for tyske Marine-myndigheder, for at de ved Selvsyn kunde overbevise sig om Fartøjernes Uegnethed. Der blev i det hele taget ikke vedrørende Minestrygning truffet nogen som helst Bestemmelse eller Aftale, idet jeg henstillede, at Spørgsmaalet herom foreløbig hvilede. Derimod blev der givet Tilsagn om, at der herfra stilledes Fiskekuttere til Raadighed til Sikkerhedstjenesten m.m. bl.a. for Kalundborg-Aarhus Overfarten. Angaaende Anvendelse af de nye Minestrygere forespurgte jeg bl. a. om man fra tysk Side regnede med, at de skulde være armerede, samt at jeg jo ikke kunde give nogen Garanti for, at de eventuelt kunde forsvinde herfra, f. Eks. til Sverrig. - Herpaa blev der ikke svaret fra tysk Side. - Som nævnt tog Kommandørkaptajn Vedel med et Par tyske Søofficerer, som jeg ikke kender, samme Eftermiddag ud til Holmen for at bese de smaa Minestrygere, og jeg forstaar, at forskellige Bemærkninger, som de tyske Repræsentanter havde fremsat særlig om de nye Minestrygere og "Dragen" - Baadens Anvendelighed til Tjeneste for Tyskerne skal have ophidset tilstedeværende danske Søofficerer, - der formentlig er gaaet ud fra, at man nu var i fuld Gang med at stille dansk Flaademateriel med tilhørende Personel til Raadighed for den tyske Krigsmarine. Det vil af det foregaaende fremgaa, at noget saadant har ligget ganske udenfor min og Marinestabens Tankegang, og at jeg i det hele taget intet har haft med dette Besøg at gøre, udover at Kommandørkaptajn Vedel nævnte det for mig.

At Formaalet med Besøget var, at faa Tyskerne til at frafalde deres Ønske om, at vi skulde etablere Minestrygning med de smaa Minestrygningsfartøjer, understreger jeg atter. -

Mine Bestræbelser er i det hele gaaet ud paa, at man skulde stille sig imødekommende overfor mindre betydningsfulde Ønsker, der fremkom fra tysk Side, saaledes at man kunde staa saa meget stærkere rustet overfor eventuelle videregaaende Krav, som paa afgørende Maade kunde berøre den danske Marines Forhold og Fremtid.

Personellets Bitterhed synes at være blevet i ikke ringe Grad øget ved en Forespørgsel, der skal være udsendt fra Marinestaben⁺

⁺) Det er senere meddelt mig, at det er Chefen for Marinestaben, der har udsendt den omhandlede Forespørgsel.

til Personellet i Kystflaaden m.v. om, hvorvidt man i givet Tilfælde ønskede at gøre Tjeneste i Minestrygningsfartøjer, en Forespørgsel, der vistnok, og muligvis med Rette, er opfattet som om Personellet skulde være villigt til effektivt Samarbejde med den tyske Marine. - Jeg har for min Del hverken Lod eller Del i denne Henvendelse, som jeg intet Kendskab havde haft til. At den fra Marinestabens⁺ Side har været fremsat i den bedste Hensigt, er der selvsagt ingen som helst Tvivl om, men den har sikkert yderligere skabt en Stemning, der i Forvejen er stærkt ophidset efter det nævnte Besøg paa Holmen.

Jeg vilde sætte Pris paa, om de Kredse indenfor Søværnet, der har ment, at der fra Søværnskommandoens og ganske specielt fra min Side var Stemning for et militært Samarbejde med de herværende tyske Marinemyndigheder, kunde faa Lejlighed til at blive bekendt med de Bemærkninger, jeg her har fremsat. Det synes mig, at de paa-gældende saavel som jeg selv har et rimeligt Krav herpaa.

Rechnitzer.

CHEFEN FOR SØVÆRNSKOMMANDOEN.

København, den 20. April 1940.

Højtærede Herr Storadmiral.

Gennem den tyske Marineattaché har De været saa venlig den 10. April 1940 at overbringe mig et personligt Budskab.

Det er med sorgfuldt Sind, jeg idag, omtrent et Aar efter vort Møde i Berlin i Anledning af Førerens 50 Aars Fødselsdag, skriver til Dem.

Det var mig en ganske særlig Tilfredsstillelse og Beroligelse, da De efter Frokosten for de fremmede maritime Repræsentanter meddelte mig, at Føreren havde bemyndiget Dem til overfor mig klart at betone, at Tyskland i intet Tilfælde havde til Hensigt at krænke Danmarks Neutralitet, en Meddelelse, som Føreren personligt bekræftede, da han modtog mig efter Receptionen i Rigskancelliet.

Den følgende Dag ved Konferencen med Chefen for Operationsafdelingen, nuværende Kontreadmiral FRICKE, blev det ligeledes ganske utvetydigt gjort gældende, at Tyskland i en Krig med England overhovedet ikke regnede med Muligheden af engelske Diversioner i Østersøen, og at et neutralt Danmark var i Tysklands egen velforstaaede Interesse saavel strategisk som handelspolitisk.

Disse Ytringer har, i Forbindelse med den dansk-tyske Ikkeangrebs-Traktat, bevirket, at jeg efter Krigens Udbrud ikke har følt mig foranlediget til at vente en fjendtlig Handling af nogen som helst Art fra Tysklands Side overfor Danmark - forudsat, at den danske Regering paa loyal og ærlig Maade gennemførte sin Neutralitets politik. Jeg mener at kunne hævde og fastslaa, at vor Neutralitet under denne ulykkelige Krig har været absolut og udadledig, og at Danmark altid - ogsaa i de for Tyskland meget tunge Aar - har været en loyal, god og venligsindet Nabo.

Af ubetydelige Neutralitetskrænkelser har vi konstateret mange fra Tysklands Side og et Par fra Englands Side. Den mest alvorlige var Torpederingen af en tysk Damper ved den danske Vestkyst den 24. Marts 1940. Denne Begivenhed foranledige, at den danske Patrouille blev forstærket, men det maa dog være klart, at ingen Flaade, den være stor eller lille, effektivt, med absolut Garanti kan bevogte saa lang en Kyststrækning.

Selv da tyske Søstridskræfter i stort Antal den 7. og 9. April passerede Bælterne og Kattegat, og Efterretning indløb om Troppekonzentrationer ved Flensborg, kunde vi under Hensyn til ovennævnte Ytringer og Forsikringer saavel som ogsaa til Ikkeangrebs-Traktaten ikke tænke, at Formaalet var en Aktion imod Danmark.

Jeg lægger stor Vægt paa, at fremføre disse Bemærkninger for at gøre Dem det ganske klart, hvor overordentlig smertelig denne Handling imod Danmark har berørt Danskerne og ganske særligt den danske Marines Personel; for mig personligt er det en bitter Skuffelse at se Resultatet af et mangeaarigt Arbejde saa ganske sønderbrudt.

Hvad der er sket, er sket, og det skete staar ikke til at ændre; jeg mener dog, at det lange og fortrintlige Samarbejde med Dem giver mig den fornødne Beføjelse til over for Dem at give Udtryk for, hvor dybt de stedfundne Begivenheder har berørt mig. Mit Sind er fuldt af Sorg og Bekymring, og jeg kan ikke tro, at Tiden vil kunne læge disse Saar.

Med Højagtelse

Deres hengivne

RECHNITZER.

Seine Exzellenz

Herrn Grossadmiral, Dr. h.c. Raeder,

Oberbefehlshaber der Deutschen Kriegsmarine.

DEN HØJSTKOMMANDERENDE
FOR KRIGSMARINEN

Berlin W 35, 7. Maj 1940.
Tirpitzufer 72 - 76.

Højtærede Herr Admiral.

For Deres venlige Brev af 20. April 1940, som jeg modtog igaar, og som har gjort et dybt Indtryk paa mig, siger jeg Dem hjertelig Tak. Frem for alt takker jeg Dem for den Tillidsfuldhed, hvormed De fremsætter Deres Tanker og Bekymringer for mig, og jeg vil derfor besvare Deres Brev lige saa tillidsfuldt.

Det er fuldstændig rigtigt, at Føreren havde den faste Hensigt, at lade Danmarks Neutralitet fuldstændig uantastet i en Krig, i hvilken England var vor Modstander, en Krig, han med alle Midler søgte at undgaa. Dette blev, efter at Krigen var brudt ud, gjort os lettere ved Danmarks anerkendelsesværdige Holdning, idet Danmark bestræbte sig paa streng Overholdelse af Neutraliteten og beredvilligt imødekom berettigede Ønsker fra den tyske Søkrigsledelses Side; og yderligere ogsaa ved den Kendsgerning, at en farlig Trusel mod Tyskland ved engelske Angreb ikke var at frygte, saa længe Skandinavien i sin Helhed, i Særdeleshed Norge, forblev neutralt. Føreren havde til Hensigt ogsaa at indtage denne Holdning overfor Danmark, da i de første Maaneder af Aaret 1940 Efterretningerne tiltog om, at der var planlagt en Understøttelse for Finland ved engelsk-franske Tropper, som skulde bringes til Finland over Norge. Først da der hos os forelaa positiv Efterretning om, at England paatænkte Besættelse af norske Havne (derunder Stavanger, Christianssand, Bergen) for derved paa faretruende Maade at forøge Truslen mod Tyskland fra Søen og fra Luften, mente Føreren, at man til Sikring af Forbindelserne under en Modaktion ikke kunde undlade en Besættelse af Danmark, som paa sin Side vilde være stærkt truet fra England over Nor-

ge. Han var, lige som jeg selv, af den Overbevisning, at denne Besættelse vilde forløbe fredelig, og at Danmark vilde indse den - omend smertelige - Nødvendighed. . . Der var givet Ordre til - og der er ogsaa siden da handlet samvittighedsfuldt derefter - at der skulde tillægges Opretholdelsen af et venskabeligt Forhold den største Betydning. Efter at det er lykkedes hidintil at ordne alle vigtige Spørgsmaal i denne Aand, er jeg af den Overbevisning, at De, Herr Admiral, har indlagt Dem den største Fortjeneste af Deres Fædrelands-Fremtid ved at tilraade denne Retningslinie, thi det er dog ganske klart, at Danmarks Holdning den 9. April og følgende Tid vil vise sig at være af den største Betydning for en senere endelig Ordning af vort Forhold til de skandinaviske Stater. Efter min Ordre vil Küstenbefehlshaber Dänemark Admiral MEWIS og Marineattachéen behandle alle kommende Spørgsmaal i Forbindelse med den danske Marine i den hidtidige venskabelige Form; der er givet ham særligt Paalæg om at forelægge Dem Forslag angaaende Anvendelsen af de danske Søstridskræfter til Sikring af de danske Farvande, hvilket maatte være egnet til fuldtud at tilfredsstille den danske Marines Selvfølelse.

Alt i alt tror jeg at turde sige, at De, højtærede Herr Admiral, i stadigt stigende Grad vil føle Dem overbevist om, at den tyske Regering ikke kunde handle anderledes som Følge af den Trusel, den engelske Fremfærd medførte, at den bestræber sig paa at bevare den danske Stats Egenliv uantastet, og at De selv, set paa langt Sigt, har ydet Deres Fædreland den største Tjeneste, De overhovedet har kunnet yde det.

Med udmærket Højagtelse

Deres meget hengivne

RAEDER.

Oversættelse i Afskrift.

Küstenbefehlshaber

Dänemark.

Köbenhavn, den 14. Maj 1940.

Höjtærede Herr Admiral.

Efter hvad jeg hörer, har De besluttet Dem til at anmode Hans Majestät Kongen om Deres Afsked af aktiv Tjeneste i Søværnet.

Jeg behøver sikkert ikke at betone, at vi i høj Grad beklager Deres Afgang som Överstbefalende i den kongelige danske Marine. Jeg föler en oprigtig Trang til at bringe dette til Udtryk overfor Dem og til særligt at sige Dem min hjerteligste Tak for den ridderlige Form, hvorved De har gjort de sidste Ugers Forhandlinger lettere for mig.

Maatte nu Fremtiden bekræfte for Dem, der har viet saa lang en Aarrække til Tjeneste i den kongelige danske Marine, at den af Dem fastholdte politiske Linie kun var til Gavn for Deres Fædreland og dets videre Udvikling. Dette er mit oprigtige Önske i disse for Dem utvivlsomt meget tunge Tider.

Idet jeg önsker Dem alt godt i Fremtiden, forbliver jeg

med den største Höjagtelse

Deres meget hengivne

MEWIS

Viceadmiral.